

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺУГУГЛАРЫ ҺАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә ајрылмаз һуғугларынын танынмасынын азадлығ, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә аларағ,

инсан һуғугларына етинасызлығ вә нифрәтин бәшәријјәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуғлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријјәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә аларағ,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һуғугларынын ганунун һакимијјәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә аларағ,

халғлар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә аларағ,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һуғугларына, инсан шәхсијјәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һуғуг бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлығ шәраитиндә социал тәрәғги вә һәјат шәраитинин јакшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә аларағ,

үзв дәвләтләрин БМТ илә әмәкдашлығ шәраитиндә инсан һуғугларына вә әсас азадлығлара үмуми һөрмәт вә онлара әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә аларағ,

бу һуғуг вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијјәт кәсб етдијини нәзәрә аларағ,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һуғуглары Һаггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијјәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутарағ маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һуғуг вә азадлығлара һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалғ сәвијјәдә тәрәғгипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халғлары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј көстәрмәләри мәғсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дәвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һуғугларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлығ руһунда даврамалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сијаси вә диқәр әғидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијјәтиндән асылы олмајарағ бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һуғуг вә азадлығлара малик олмалыдыр.

Бундан əlavə, həmin şəxsin mənsub olduğu ölkənin və ya ərazinin, həmin ərazinin müstəgil, gəjjumlug алтында олан, өзүидарəолунмајан və ја суверенлији һәр һансы шəкилдə мəһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг, сијасы, һүгути və бејнəлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддə 3

Һәр бир шəхсин јашамаг, азадлыг və шəхси тохунулмазлыг һүгуту вар.

Маддə 4

Һеч ким көлә və ја асылы вəзијјəтдə сахланыла билмəз; гулдарлыг və гул тичарəти бүтүн формаларда гадаған едилір.

Маддə 5

Һеч ким ишкəнчəјə və ја гəддар, гејри-инсани və ја онун лəјагəтини алчалдан мүнəсибəтə və чəзаја мəруз галмамалыдыр.

Маддə 6

Һәр бир шəхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүгуг субъектлтилијинин танынмасы һүгугуна малиқдир.

Маддə 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бəрабəрдирлэр və ганун тəрəфиндən бəрабəр мұдафиə һүгугуна малиқдирлэр. Бүтүн инсанлар бу Бəјаннамəни позан һәр һансы ајры-сечкиликдən və белə ајры-сечкилијə һәр һансы чəһддən бəрабəр мұдафиə олунма һүгугуна малиқдирлэр.

Маддə 8

Һәр бир шəхс Конститусијанын və ја ганунун она вердији һүгугларын позулмасы заманы сəлəһијјəтли милли мəһкəмэлэр тəрəфиндən һүгугларынын бəрпа олунмасы һүгугуна малиқдир.

Маддə 9

Һеч ким өзбашына һəбсə, тутулмаја və ја сүркүнə мəруз гала билмəз.

Маддə 10

Һәр бир шəхс онун һүгуг və вəзифəлəринин тəјини və она гаршы ирəли сүрүлмүш чинајəт иттиһамынын əсəслылығынын мұəјјəнлəшдирилмəsi үчүн онун ишинин мұстəгил və битəрəф мəһкəмəдə, там бəрабəрлик əсəсында, ашкарлыг və əдалəтин бүтүн тəлəблəринин көзлəнилмəsi шəраитиндə бахылмасы һүгугуна малиқдир.

Маддə 11

1. Чинајəт тəрəтмəкдə иттиһам олунан һәр бир шəхс күнаһы она мұдафиə үчүн бүтүн имканларын тəмин олундуғу ачыг мəһкəмə истинтагында гануни шəкилдə сүбуг олунанадəк күнаһсыз һесаб едилмəк һүгуна малиқдир.

2. Һеч бир кəс милли ганунверичилик və ја бејнəлхалг һүгуга əсəсэн тəрəдилдији заман чинајəт һесаб едилмəјən һэрəкəт və ја һэрəкəтсизлик үчүн чинајəтдə иттиһам олуна билмəз. Ејни заманда чинајəтин тəрəдилдији заман тəтбиг олуна билəчəк чəзадан даһа ағыры тəтбиг олуна билмəз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлыгына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгуг һәғигәтән дә гејри-сијаси чинајет вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олага вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудийјәт гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дәвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәқбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олага мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәклиқдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгуна малиқдир; бу һүгуа манеәсиз олараг әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јармаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч жығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијага гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмаг һүгуна малиқдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгуу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалг әмәқдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына уғун олараг онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгулара малиқдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мүдафиә һүгуу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һүгуна малиқдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә айләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгуна малиқдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марагларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифагларына дахил олмаг һүгуу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијәт һүгуу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә айләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгуна малиқдир.

2. Аналыг вэ ушаглыг хүсуси гаҕы вэ жардым алмаг хүгугуна маликдирлэр. Һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар еҗни сосиал мүдафиәдән истифадә етмәлидирлэр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил хүгугу вар. Ән азы ибтидаи вэ үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вэ пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә Һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыҗа еҗни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.

2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вэ инсан хүгуглары вэ әсас азадлыглары һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вэ дини группар арасында гаршылыгы аңлашманын, дөзүмлүлүјүн вэ достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вэ Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијјәтинә жардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирлэр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәғгидә иштирак етмәк вэ онун фадасындан истифадә етмәк хүгугуна маликдир.

2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вэ инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вэ мәнәви мәнәфеләринин горунмасы хүгугуна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш хүгуг вэ азадлыгларын там тәмин олундуғу сосиал вэ бејнәлхалг дүзүм хүгугу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вэ там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыҗыр.

2. Өз хүгуг вэ азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мөһдудијјәтләрә мәрүз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән дикәрләринин хүгуг вэ азадлыгларынын танынмасы вэ һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вэ демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтимаи асајиш вэ үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу хүгуг вэ азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вэ принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вэ аҗры-аҗры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш хүгуг вэ азадлыгларын мөһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк хүгугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.